

מסע של ברכות

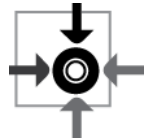
ידע קודם

הלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך מקור חיים, כמפורט להלן:

קטגוריה	הנושא	הפרק	הסעיפים שנלמדו
1 קטגוריה	דברים הבאים מחמת הסעודה	לא	א-ד
	ברכה אחרונה על חמשת מיני דגן	לט	א-ב, יט-כב, כד
	דין קדימה בברכת פרות שבעת המינים	מה	א-ז
2 קטגוריה	הלכות 'ברכת המזון'	לו	א-ח
	ברכה אחרונה	מג	א-ו, יג
3 קטגוריה	ברכת 'שהחיינו'	מח	א, טו
	ברכת 'הגומל'	נ	א, ו-ח
	ברכות 'על הנסים'	מט	א-ג
4 קטגוריה	דין ברכת 'הראייה'	נא	ח, ד
	ברכות על מעשה בראשית	נב	א-ג, ט-יג
5 קטגוריה	ברכת 'אשר יצר'	ג	א

יעדי המשימה

1. **התמצאות במבנה של טקסט הלכתי** – התמצאות בפרקים העוסקים בהלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך, מקור חיים של הרב חיים דוד הלוי או של הרב שלמה גאנצפריד;
2. **הבנה ופרשנות** – כתיבה של שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך;
3. **ערכים ורלוונטיות** – **עבודת צוות** – בדיקה משותפת של השאלות והתשובות והכנת המשחק;
4. **מיומנות כללית** – **הבעה בכתב** – שאילת שאלות וניסוח תשובות לפי הלכות ברכות;
5. **מיומנות כללית** – **הבעה בכתב** – ארגון המידע בכרטיסיות.

התנאים לביצוע המשימה

1. עבודה אישית ועבודה בקבוצות;
2. שלושה שיעורים בכיתה ועבודה בבית לפי הצורך.

החומרים לביצוע המשימה

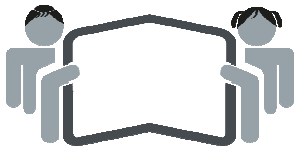

1. המשימה לתלמיד 'מסע של ברכות' שבה אמצעי העזר האלה:
 - רשימת הנושאים בקיצור שולחן ערוך;
 - דוגמאות לסוגי שאלות;
 - תבנית לדף מידע והוראות למשחק 'מסע של ברכות';
 - דף הסבר למשחקי מסלול ודף דוגמאות ללוחות משחק.
2. דפים, כלי כתיבה, כלי ציור וחומרים להכנת כלי משחק או כלי משחק (קובייה ו'חיילים').

התוצר המצופה מהתלמיד

1. דף טיוטה של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות;
2. כרטיסיות של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות;
3. משחק מסלול בנושא הלכות ברכות (לוח משחק, הוראות, כלי משחק, קופסה).

מורים יקרים,

לפניכם משימת הערכה בנושא 'ברכות'.

התלמידים יסכמו במשימה זו את ידיעותיהם בנושא הברכות, בקטגוריות השונות שבהן הן מופיעות בחיינו: ברכות ראשונות וברכות אחרונות, ברכות שאנו מברכים בזמנים מיוחדים וברכות השגורות בפינו במהלך היום יום. משימה זאת תאפשר לתלמידים להיכנס לעולם הברכות ולחבר אותן לחוויות שונות בחיי היום יום שלהם. כמו כן באמצעות המשימה יהיה אפשר להעריך את המיומנות של התלמידים בהבעה בכתב (בשאלת שאלות ובניסוח תשובות) ואת עבודת הצוות שלהם.

החלק הראשון של המשימה יעשה בכתה. המורה יעקוב אחרי תהליך העבודה של התלמידים ויכוון אותם לפי הצורך. את החלק השני של הכנת המשחק, החלק היצירתי, יבצע התלמיד בבית. הוא יביא את התוצר שלו לכיתה ויצג אותו לפני התלמידים.

כדאי לאפשר לכל התלמידים להתנסות במשחקי הברכות שהכינו חבריהם.

חזרה על החומר שנלמד: לפני שמתחילים במשימה כדאי לשוב ולדון בכיתה על הלכות ברכות ולוודא כי התלמידים מתמצאים בקיצור שולחן ערוך ויכולים לזהות את הלכות הברכות שבו.

הצגת המשימה 'מסע של ברכות' לתלמידים: מומלץ לקרוא את המשימה עם התלמידים ולהסביר להם שביצוע המשימה הוא כלי הערכה – הערכת המורה, הערכה עצמית (והערכת עמיתים), לפי שיקול דעתו של המורה). כמו כן מומלץ להסביר לתלמידים שהם יידרשו להשלים את המשימה בשלבים, והמורה ינחה אותם בכל אחד משלבי המשימה.

פעילות מקדימה

יש לתרגל בכיתה את המיומנות של שאלת שאלות, ולהדגיש את הסוגים השונים של השאלות הנדרשות במשימה:

שאלה של זיהוי מקרה – בגוף השאלה מובאת ההלכה, והשאלה היא באיזו סיטואציה יש לנהוג לפי הלכה זו.

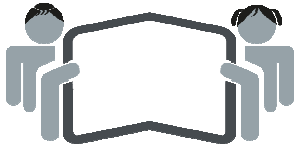
שאלה של ביצוע הלכתי – בגוף השאלה מובא מקרה או אירוע, והשאלה היא איזו הלכה מתאימה למקרה או לאירוע.

שאלת ידע – השאלה תבדוק אם התלמיד מכיר את ההלכה ואם הוא מבין אותה.

בעמוד 3 במשימה לתלמיד כתובות דוגמאות של שאלות מכל אחד משלושת הסוגים.

המשימה כוללת שלב של ניסוח שאלות ותשובות. מיומנות זו נדרשת מתלמידים בכיתה ה' לפי תכנית הלימודים בחינוך לשוני (הישג נדרש 3: הפקת טקסטים כתובים, תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית, ציון דרך – ארגון רעיונות במבנים מתאימים...: שאלות ותשובות...). אפשר להיעזר במורה ללשון בהכנת התלמידים לחלק זה של המשימה.

אפשר לבקש מן התלמידים להביא מהבית משחקי מסלול ולהציג אותם בכיתה. כדאי לעודד אותם לשחק במשחקים בהפסקות בימים שלפני ביצוע המשימה. התלמידים יוכלו להיעזר במשחקים האלה כדי לתכנן את המשחק שיכינו בשלבים הבאים של המשימה.

שלב 1 – חיבור שאלות ותשובות

יעדי שלב 1

1. **התמצאות במבנה של טקסט הלכתי** – התמצאות בפרקים העוסקים בהלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך מקור חיים של הרב חיים דוד הלוי או של הרב שלמה גאנצפריד;
2. **הבנה ופרשנות** – כתיבה של שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך;
3. **מיומנות כללית** – **הבעה בכתב** – שאילת שאלות וניסוח תשובות לפי הלכות ברכות.

התנאים לביצוע שלב 1

עבודה אישית בכיתה

החומרים לשלב 1

1. המשימה לתלמיד 'ברכות', שבה אמצעי העזר האלה:
 - רשימת הנושאים בקיצור שולחן ערוך;
 - דוגמאות לסוגי השאלות;
2. הלכות ברכות כפי שהן מופיעות בקיצור שולחן ערוך;
3. דפי טיוטה.

הנחיות להעברת שלב 1

1. יש לחלק את הכיתה לקבוצות של כארבעה תלמידים.
2. יש לתת לכל קבוצה ארבעה נושאים העוסקים בסוגים שונים של הלכות ברכות, כל נושא מקטגוריה אחרת (ראו טבלה בעמוד 1 במדריך למורה). כל תלמיד בקבוצה יכתוב בלשונו, על דף טיוטה, ארבע שאלות וארבע תשובות, ויצין את המקור של כל שאלה ותשובה מתוך קיצור שולחן ערוך. כל שאלה תעסוק בנושא אחד מבין ארבעת הנושאים שתקבל הקבוצה. בעמוד 2 במשימה לתלמיד מפורטות הלכות הברכות לפי נושאים ולפי מראי מקום.

הערות:

1. יש להנחות את התלמידים לכתוב שאלות מגוונות מבחינת התוכן ושיהיו משלושת הסוגים שפורטו בפעילות המקדימה.
2. יש להסביר לתלמידים שאין להעתיק את השאלות הכתובות כדוגמאות במשימה לתלמיד.
3. אפשר להציע לתלמידים שמתקשים לכתוב שאלות בלי לקבוע מראש את הסוג שלהן.

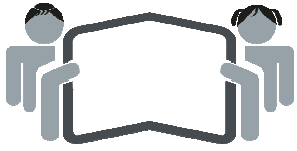
התוצר של שלב 1

דף טיוטה של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות (4 שאלות ו-4 תשובות)

אין צורך בהערכת המורה בשלב זה.

שלב 2 – ניסוי השאלות והתשובות

יעדי שלב 2

1. **הבנה ופרשנות** – כתיבה של שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך קיצור שולחן ערוך ;
2. **ערכים ורלוונטיות** – **עבודת צוות** – בדיקה משותפת של השאלות והתשובות ;
3. **מיומנות כללית** – **הבעה בכתב** – שאילת שאלות וניסוח תשובות לפי הלכות ברכות.

התנאים לביצוע שלב 2

עבודה בקבוצות בכיתה

החומרים לשלב 2

1. דף טיוטה של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות (4 שאלות ו-4 תשובות). הדף נכתב בשלב 1 ;
2. הלכות ברכות כפי שהן מופיעות בקיצור שולחן ערוך.

הנחיות להעברת שלב 2

1. התלמידים יבדקו בעצמם את השאלות והתשובות שחיברו לפי ההנחיות שבעמוד 4 במשימה לתלמיד, ויתקנו את עבודתם. יש להסביר לתלמידים את חשיבות הבקרה העצמית של התוצר שכתבו.
2. המורה יודא כי כל התלמידים בדקו ותיקנו את עבודתם וינחה אותם להיעזר בחבריהם לקבוצה לבדיקה נוספת: התלמידים בקבוצה ישאלו זה את זה את השאלות שכתבו כדי לבדוק אם השאלות מובנות דיין או שיש צורך לתקן. כמו כן יבדקו אם התשובות שכתבו מדויקות וברורות ויתקנו אותן לפי הצורך.
3. שלב זה של המשימה מתאפיין בעבודת צוות ומזמן הערכה של מיומנות זו. מורה שיהיה מעוניין להעריך את עבודת הצוות בכיתתו יערוך תצפית על התלמידים בזמן עבודתם ויתעד אותה. התיעוד יאפשר לו הערכה של מיומנות זו לפי המחווון.
4. יש להעריך את השאלות והתשובות שהתלמידים כתבו ותיקנו על סמך הבקרה העצמית שלהם ועל סמך עצות חבריהם ולתת משוב לתלמידים. יש להנחות את התלמידים לתקן את התוצרים לפי המשוב, ולהסביר להם את חשיבות התיקון: לוודא כי המידע במשחק שיכינו יהיה מדויק.

התוצר של שלב 2

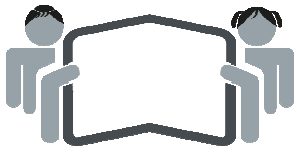

דף של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות (4 שאלות ו-4 תשובות), מתוקן לפי משוב המורה.

הערכת שלב 2

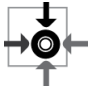
1. יש לאסוף את דפי הטיוטה של השאלות והתשובות שכתבו התלמידים, לבדוק את השאלות והתשובות, להעריך לפי המחווון ולתת משוב בכתב לתלמידים.
2. הערכת המיומנות של היכולת לעבוד בצוות (אופציונלי, בסיום המשימה).

שלב 3 – הכנת הכרטיסיות והמשחק

יעדי שלב 3

1. ערכים ורלוונטיות – עבודת צוות – הכנת המשחק ;
2. מיומנות כללית – הבעה בכתב – ארגון המידע בכרטיסיות.

התנאים לביצוע שלב 3

עבודה אישית (הכנת הכרטיסיות) ועבודה בקבוצות (הכנת המשחק)

החומרים לשלב 3

1. דף טיוטה של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות (4 שאלות ו-4 תשובות). הדף נכתב בשלב 1 ותוקן לפי משוב המורה בשלב 2 ;
2. תבנית לדף מידע והוראות למשחק 'מסע של ברכות' ;
3. דף הסבר למשחקי מסלול ודף דוגמאות ללוחות משחק ;
4. דפים, כלי כתיבה, כלי ציור וחומרים להכנת כלי משחק או כלי משחק (קובייה וחיילים).

הנחיות להעברת שלב 3

1. התלמידים יעתיקו מן הטיוטה לכרטיסיות את השאלות והתשובות שכתבו ותיקנו, ויכתבו את שמם על גבי הכרטיסיות. מומלץ להנחות את התלמידים לבחור דרך יצירתית משלהם לעיצוב מראה הכרטיסיות. אפשר, למשל, לעצב את הצד הקדמי של כל הכרטיסיות בצורה אחידה לפי החלטת הקבוצה, ואילו את פנים הכרטיס יקשט ויאיר כל תלמיד לפי ראות עיניו. עם זאת כדאי לעבוד בתבנית אחידה לכל הקבוצה כדי שחברי הקבוצה יוכלו לשחק על לוח משותף אחד.
2. כל קבוצה תכין את לוח המשחק שלה. לשם כך יוכלו חברי הקבוצה להיעזר בדף המתאר סוגים של משחקי מסלול (עמוד 7 במשימה לתלמיד), בדוגמאות ללוחות משחק (עמוד 8 במשימה לתלמיד) ובמשחקים שהביאו מן הבית. את כלי המשחק – החיילים והקובייה – יביאו התלמידים מהבית או יכינו בעצמם. במידת הצורך יש להציע לתלמידים רעיונות לחומרים שמהם יוכלו להכין את המשחק ואת האביזרים הנלווים – קרטונים מאריזות ישנות, פקקים של בקבוקים וכדומה.
3. התלמידים יכתבו הוראות מתאימות למשחק שאותו הכינו בדף המופיע בעמוד 6 במשימה לתלמיד.
4. התלמידים יכינו אריזה למשחק (אופציונלי, לשיקול דעת המורה).
5. שלב זה של המשימה מתאפיין בעבודת צוות ומזמן הערכה של מיומנות זו. מורה שמעוניין להעריך את עבודת הצוות, יערוך תצפית על התלמידים בזמן עבודתם ויתעד אותה. התיעד יאפשר לו הערכה של המיומנות הזאת לפי המחווך.

התוצר של שלב 3

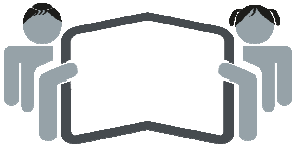

1. כרטיסיות של שאלות ותשובות בנושא הלכות ברכות ;
2. משחק מסלול בנושא הלכות ברכות (לוח משחק, הוראות, כלי משחק, קופסה).

הערכת שלב 3

1. הערכת המשחק תתבצע בסיום המשימה לפי המחווך.
2. הערכת המיומנות של היכולת לעבוד בצוות (אופציונלי, בסיום המשימה).

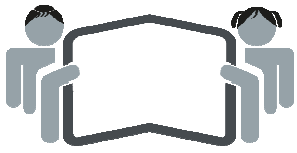
סיכום הערכת המשימה "מסע של ברכות"

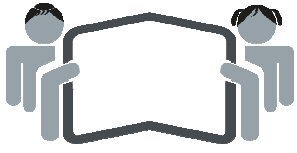
1. בשלב 1 אין צורך בהערכה ;
2. הערכה של טיוטת השאלות והתשובות (שלב 2) לפי המחונן ;
3. הערכת המשחק והערכה של עבודת הצוות (אופציונאלי, בסיס המשימה).

הצעות להרחבת המשימה

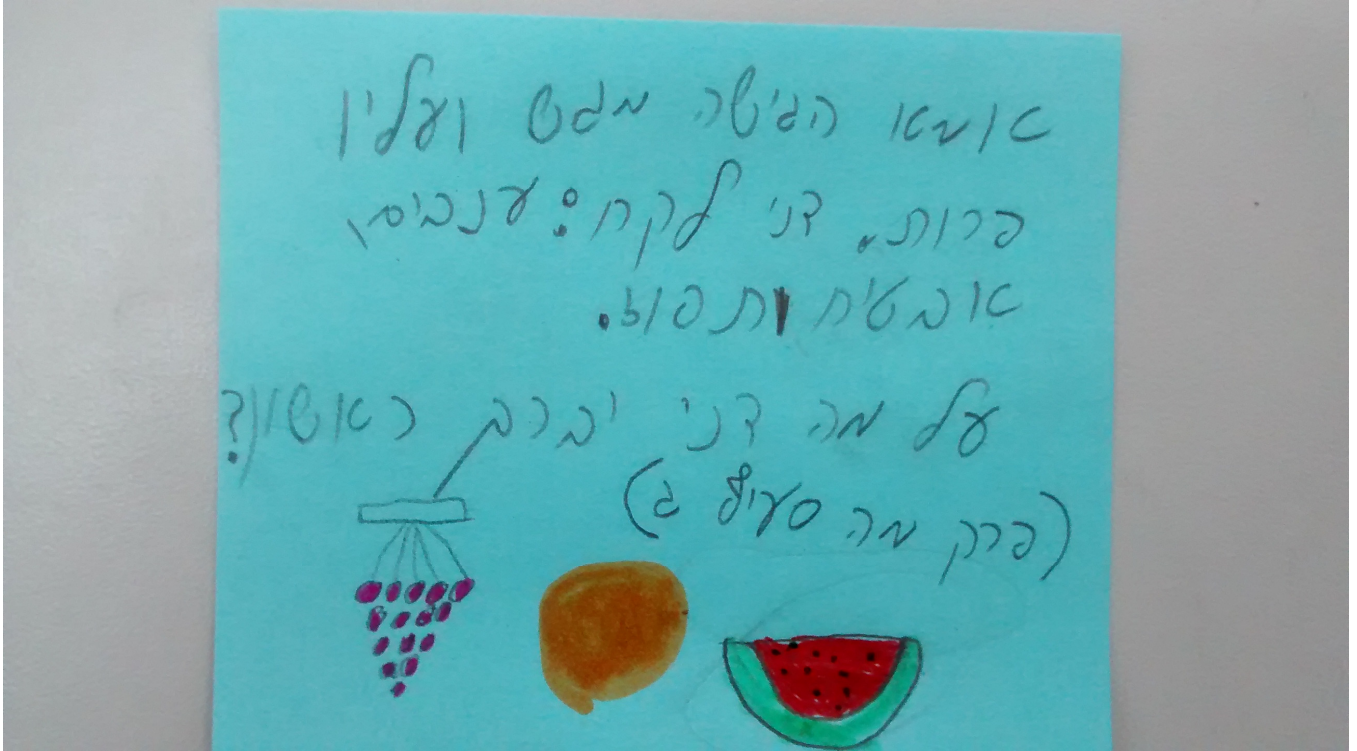
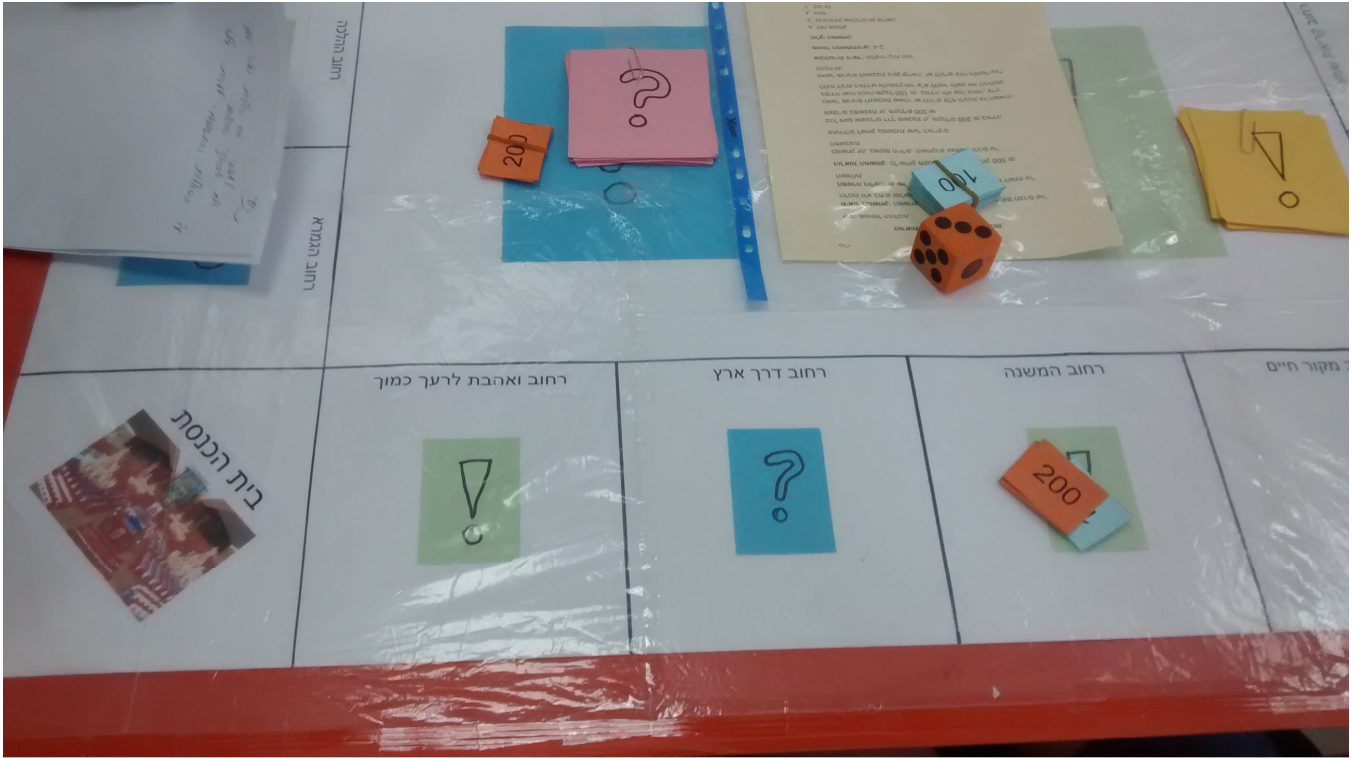
- מתן אפשרות לתלמידים לשחק במשחקים שהכינו עמיתיהם. כך יוכלו אותם תלמידים להתנסות במתן תשובות לשאלות שלא הכירו, ותהיה להם הזדמנות להרחיב את הידע שלהם בנושא ברכות ;
- שימוש בכרטיסיות לחידון כיתתי או שכבתי ;
- שימוש בכרטיסיות למשחק לוטו, למשחק זיכרון וכדומה ;
- קיום ערב משחקים למשפחות.

בתחילת הדרך 2-1	קרוב להשגת היעד 4-3	השגת היעד 6-5	רמות ביצוע מטלה	קריטריון
התלמיד ציין מראה מקום אחד בקצו"ע, שרלוונטי לנושא השאלה שחיבר או שלא ציין כלל מראי מקום.	התלמיד ציין שניים או שלושה מראי מקום בקצו"ע, שרלוונטיים לנושאי השאלות שחיבר.	התלמיד ציין ארבעה מראי מקום בקצו"ע, שרלוונטיים לנושאי השאלות שחיבר.	איתור ברכות בקצו"ע (שלב 1)	התמצאות במבנה טקסט הלכתי: התמצאות בקצו"ע
התלמיד ניסח בלשון שאלה אחת ותשובה מדויקת לשאלה זו.	התלמיד ניסח בלשון שתיים או שלוש שאלות לפי הנושאים שקיבל ושתיים או שלוש תשובות מדויקות לשאלות האלה.	התלמיד ניסח בלשון ארבע שאלות לפי הנושאים שקיבל וארבע תשובות מדויקות לשאלות האלה. השאלות הן מסוגים שונים.	כתיבת שאלות ותשובות בנושא ברכות שיהיו חלק ממשחק מסלול בנושא זה (שלב 1)	הבנה ופרשנות: כתיבה של שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך הקצו"ע
התלמיד לא היה מעורב בפעילות, לא נתן משוב לחבריו, או שנתן משוב פוגע.	התלמיד גילה מעורבות חלקית בפעילות ונתן משוב ענייני לחבריו על עבודתם.	התלמיד גילה מעורבות רבה בפעילות ונתן משוב מכבד לחבריו על עבודתם.	סיוע ומתן משוב לבדיקת שאלות ותשובות (שלב 2)	ערכים ורלוונטיות: עבודת צוות (אופציונלי)
התלמיד לא שיתף פעולה עם חבריו.	התלמיד גילה פתיחות וסובלנות לדעות ורעיונות של חבריו במידה בינונית.	התלמיד גילה פתיחות וסובלנות לדעות ורעיונות של חבריו. התלמיד שוחח עם חבריו, החליף עמם דעות והגיע להסכמות.	הכנת המשחק בצוות (שלב 3)	
התלמיד כתב את השאלות, את התשובות ואת ההוראות בצורה שאינה ברורה.	התלמיד כתב את השאלות, את התשובות ואת ההוראות בצורה שאינה חד-משמעית.	התלמיד כתב את השאלות, את התשובות ואת ההוראות בהירות ובהתאמה לסוג השאלה.	ניסוח השאלות, התשובות וההוראות (שלב 2 ו-3)	מיומנות כללית: הבעה בכתב (אופציונלי)
התלמיד כתב את השאלות והתשובות בכתב יד מרושל שאינו קריא.	התלמיד כתב את השאלות והתשובות בכתב יד ברור במידה בינונית.	התלמיד כתב את השאלות והתשובות בכתב יד ברור וקריא.	עיצוב הכרטיסיות (שלב 3)	מיומנות כללית – הבעה בכתב – ארגון התוצר (אופציונלי)
התלמיד הכין כרטיסיות המציגות את המידע בצורה מבולבלת מרושלת.	התלמיד הכין כרטיסיות המציגות את המידע במידה בינונית של ארגון וסדר.	התלמיד הכין כרטיסיות המציגות את המידע באופן מאורגן ומסודר.		

תוצרי תלמידים לדוגמה

למעלה – לוח משחק

למטה – כרטיסייה עם שאלה